

DR. MARTON ISTVÁN

Települések fejlettségének komplex statisztikai elemzése a Balaton régió példáján

Problémafelvetés

A fejlett és fejletlen térségek jelenléte a gazdasági térben minden társadalom alapvető gondja, hiszen a különböző területek között mutatkozó fejlettségbeli különbség komoly társadalmi és gazdasági problémák melegágya lehet. A területi fejlődés egyenetlenségei folytán jelentős különbségek alakulhattak ki, nemcsak a régiók között, de a régiókon belül is. Vizsgálódásom tárgya a Balaton régió, amely számos speciális sajátossággal rendelkezik, illetve ahol intraregionális fejlettségbeli különbségek is megfigyelhetők, aminek egyik legfőbb oka a térség húzóágazatának, a turizmusnak a területi koncentrációja. A part közeli települések – térbeli elhelyezkedésükből adódóan – jelentős fejlettségbeli előnyre tettek szert a régió további településeihez képest, így a regionális átlagot oly mértékben „felhúzzák” a fejlett települések mutatói, hogy a fejletlen településeknek az országos átlagot sokszor el sem érő teljesítményei a regionális szintű vizsgálatokban rejtve maradnak. A régió a megyehatárokhoz nem illeszkedik, de még statisztikai kistérségekkel sem fedhető le. A 13 érintett kistérség közül csupán a Balatonfüredi, Balatonalmádi és a Fonyódi helyezkedik el teljes területével a régióon belül, az Ajkai és a Zalaszentgróti kistérségből csupán egy-egy települést soroltak az üdülőkörzethez, tehát az elemzéseket mindenképpen települési szintű alapadatok felhasználásával készíthetjük (*Nemes Nagy 2003*).

Ez esetben, az inter- és intraregionális fejlettség mérésekor, a legpontosabb képet a települési szint nyújtja. Ugyanakkor, bármilyen mutatórendszerrel dolgoznak a statisztikai vizsgálatok, a vizsgált területek eltérő jellegzetességeiből adódóan nem képesek figyelembe venni minden lehetséges területi sajátosságot, tehát elfedhetnek fontos eredményeket. Árnyalhatjuk a vizsgálatok eredményeit az eltérő fejlettségű településcsoportok meghatározásánál, ha együtt vizsgáljuk a területi szereplők által szolgáltatott információkat és a Balaton régió településeinek statisztikai elemzéséből származó adatokat.

A vizsgálatok adatbázisa

A vizsgálatok alapját a következő adatbázisok jelentették:

- A Balaton régió helyzetét leíró nyomtatott statisztikai kiadványok, évkönyvek, zsebkönyvek, időszaki közlemények. Azon adatok esetében, ahol nem állt rendelkezésre külön elemzés a Balaton régióról, ott a régiót alkotó három megye (Somogy, Zala, Veszprém) statisztikai kiadványaiból gyűjtöttem ki a Balaton régiót alkotó településekre vonatkozó adatokat.

- A világháló statisztikai adatokat tartalmazó honlapjai, ahonnan mind turisztikai, mind gazdasági adatok és információk birtokába juthattam.
- A T-STAR 2002-es adatai a Balaton kiemelt üdülőkörzet összes településére vonatkozóan, ami 164 települést jelent. A településszintű vizsgálatokba mindösszesen 36 mutatót vontam be. A mutatók közül 19 kapcsolódott a turizmushoz, és 17 mutatóval vizsgáltam komplex módon a gazdaságfejlettséget.

1. táblázat

A vizsgált mutatók

A gazdasági fejlettséget meghatározó mutatók	A turizmushoz kapcsolódó mutatók
A működő gazdasági szervezetek száma	Az összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma
Személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem	A vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken
A közüzemi vízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma	Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken
A csatornahálózat hossza	Külföldiek vendégéjszakáinak száma a kereskedelmi szálláshelyeken
A vezetékes gázellátásba bekapcsolt háztartások száma	A szállodák szállásférőhelyeinek száma
A vendégéjszakák száma	A vendégéjszakák száma a szállodákban
A kiskereskedelmi boltok száma	A külföldi vendégéjszakák száma a szállodákban
A távbeszélő-fővonalak száma	Átlagos tartózkodási idő a szállodákban
A 3–X szobás lakások száma	A vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken (panziók, turistaszállások, kempingek, üdülőházak)
A személygépkocsik száma	A külföldi vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken
A betelepülők száma	Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken
Az elvándorlók száma	A magánzárlásadás férőhelyeinek száma
A 60 évnél idősebb népesség	A vendégéjszakák száma a magánzárlásadásban
A települések átlagos lélekszáma	A külföldi vendégéjszakák száma a magánzárlásadásban
Halálzási ráta	Átlagos tartózkodási idő a magánzárláshelyeken
A munkanélküliek száma	A falusi zárlásadás férőhelyeinek száma
A tartósan (180 napon túl) munka nélkül lévők száma	A vendégéjszakák száma a falusi zárlásadásban
	A külföldi vendégéjszakák száma a falusi zárlásadásban
	Átlagos tartózkodási idő a falusi zárlásadásban

A vizsgálatok módszere*Komplex fejlettségi mutató*

Kutatásaimat 2003-ban kezdtem. Akkor történt a mintavétel, az adatok a 2002-es év KSH-beli településstatisztikai adatbázisából álltak rendelkezésemre. Az elemzésbe bevont változókat az 1. táblázat tartalmazza. A vizsgált változók egyrészt a települések gazdasági fejlettségét jellemezték, és hasonlóak voltak a 24/2001. (IV. 20.) országgyűlési határozatban szereplő, a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek lehatárolásához

használt mutatókhoz. Másrészt a T-STAR-ból általam kiválasztott olyan változók, amelyek az adott település turisztikai forgalmát mutatták. A komplex fejlettségi mutatóhoz az eredetileg rendelkezésre álló változókat a közös kezelhetőség érdekében át kellett alakítanom származtatott változókká, amelyek intenzitási viszonyszámokat jelentettek (általában 1000 lakosra vetítve).

Első lépésként a rendelkezésemre álló adatokból *komplex fejlettségi mutatót* (KFM) számoltam. Az adatok (a változók) azonban nem azonos nagyságrendűek és mértékegységűek, ezért először egy skála-összehangoló transzformációt végeztem el, hogy az adatokat együttesen lehessen kezelni (Molnár 2001).

A skála-összehangoló transzformációt a következő képlettel végeztem el:

$$\text{KFM} = \sum \frac{(X_i - X_{\min})}{T_x}$$

Ahol:

KFM = az adott település komplex fejlettségi mutatója,

X_{\min} = az x változó minimális értéke a települések között,

X_i = az x változó az adott településen,

T_x = adott mutató terjedelme (a legnagyobb és a legkisebb értékkel rendelkező település közötti különbség).

Azon változók esetében, ahol a változók magas értékei negatív irányban befolyásolták az adott település fejlettségét (elvándorlás, halálozási ráta, 60 éven felüliek aránya) ott a változó reciprokával szoroztam be az egyenletet.

Ezen eljárás során minden változó azonos (0–1-ig terjedő) mérőskálán jelenik meg, így elvégezhető az összehasonlító elemzés. A gazdasági fejlettséghez kapcsolódó 17, és a turizmushoz kapcsolódó 19 érték számtani átlagát véve kaptam meg a településenként két komplex fejlettségi mutatót: egyet gazdasági fejlettségi, egyet pedig turisztikai vonatkozásban.

A súlyozott komplex fejlettségi mutató

A komplex fejlettségi mutató gyengesége, hogy nem veszi figyelembe a területi sajátosságokat. Véleményem szerint a Balaton régió speciális helyzetéből adódóan a különböző statisztikai változók nem egyforma fontosságúak a térségben, ezért azokat egy komplex mutató megalkotásánál különböző súllyal kell figyelembe venni. A súlyértékek kialakításánál a Balaton régió településein dolgozó szakemberek véleményét vettem figyelembe, mert ők rendelkeznek a legpontosabb információkkal azon sajátosságokról, amelyek meghatározhatják az egyes mutatók szerepét. A kérdőíves megkeresés során azt vizsgáltam, hogy a Balaton régió településeinek irányító testülete (polgármesterek, jegyzők, körjegyzők, ahol volt, a turizmus koordinálásáért felelős személy) véleménye szerint, az 1. táblázatban meghatározott turisztikai és gazdasági fejlettségi mutatók milyen mértékben játszanak szerepet településük életében.

A turisztikai és gazdasági fejlettségi mutatókat 1–5-ig terjedő skálán értékeltem a kérdőívet kitöltőkkel. Az 5-ös érték jelentette, hogy az adott változó kiemelt fontosságú a Balaton régió településeinek életében, az 1-es értéket pedig azok a változók kapták, amelyek a legkisebb szereppel bírnak. A településenként és változónként kapott súlyértékeket átlagoltam aszerint, hogy a súlyszámot a Balaton régió melyik övezetében (2. táblázat) elhelyezkedő település szakemberei adták. Eredményként a vizsgált 36 településszintű változóhoz hozzá tudtam rendelni a megfelelő súlyértéket. A súlyszámok értéke szerint módosított változókat használtam fel a súlyozott komplex mutató (SKFM) kiszámításakor.

A kérdőíves adatfelvétel rétegzett véletlen mintavételi eljárással történt. A Balaton régió településeit part közeli és további településekre osztottam, a 2000. évi CXII. „Balaton-törvény” szerint. Az így kettéosztott mintavételi alapot további három részre tagoltam aszerint, hogy az adott település melyik megyében (Somogy, Zala, Veszprém) helyezkedik el. Az így rendelkezésemre álló 6 településtípusból (Somogy part közeli (1), Somogy további (2), Veszprém part közeli (3), Veszprém további (4), Zala part közeli (5), Zala további (6)) választottam ki véletlenszerűen összesen 60 települést, olyan megoszlásban, ahogy a csoport létszáma arányul a Balaton régióban található települések számához (2. táblázat).

2. táblázat

A Balaton régió vizsgált településeinek száma

Megye	Az összes település a Balaton régióban			A vizsgált települések száma a Balaton régióban		
	part közeli	további	összesen	part közeli	további	összesen
Somogy	17	48	65	6	18	24
Veszprém	26	46	72	9	17	26
Zala	9	18	27	4	6	10
<i>Összesen</i>	<i>52</i>	<i>112</i>	<i>164</i>	<i>19</i>	<i>41</i>	<i>60</i>

Somogy és Veszprém megyéből került ki a legtöbb vizsgált település mind a part közeli, mind az egyéb település kategóriában, hiszen e megyék területén található a Balaton régiót alkotó települések többsége. A legkevesebb vizsgált település Zalából származott, mert a Zala megyei területek mind kiterjedésben, mind a települések létszámában a legkisebb részét alkotják a Balaton régióknak. A reprezentativitás érdekében a hat csoportot tovább osztottam a települések lélekszáma szerint. A mintába vont települések között megtalálhatóak arányos eloszlásban mind a nagyvárosok, mind a legkisebb lélekszámú települések. A Balaton régió településeinek számához képest a vizsgálatba vont települések aránya 35,5%.

A saját kérdőíves kutatásból származó súlyszámok segítségével egy új komplex fejlettségi mutatót számoltam. Az új mutatót *súlyozott komplex fejlettségi mutató* (SKFM) neveztem el. Ennek értékét mind gazdasági fejlettségi, mind turisztikai tekintetben kiszámoltam a Balaton régió összes (164) településére vonatkozóan, majd ezt követően elemeztem a települések egymáshoz viszonyított fejlettségét a mutató értékei alapján.

A súlyozott komplex fejlettségi mutató kiszámításához az alábbi képletet használtam:

$$SKFM = \frac{\sum \frac{(X_i - X_{\min})}{T_x} \cdot S_i}{S_{\text{össz}}}$$

Ahol:

S_i = adott x változó súlyértéke,
 $S_{\text{össz}}$ = a súlyok összértéke az adott övezetben.

A súlyszámok bevonása után is 0 és 1 közötti értékekkel rendelkeztek a települések, és a legfejlettebb települések itt is az 1-es értékhez estek közelebb, míg a legfejletlenebbek a 0-s értéket közelítették meg. A továbbiakban ennek a két mutatótípusnak (KFM, SKFM) a segítségével elemzem a Balaton régió településeit, külön vizsgálva azokat turisztikai és gazdaságfejlettségi szempontból.

Eredmények

A súlyszámok vizsgálata

3. táblázat

A Balaton régió part közeli és további településeinek súlyszámai

Megnevezés	Gazdasági fejlettségi súlyok	Turisztikai súlyok
Part közeli települések	3,585	3,438
További települések	3,092	1,957

A *part közeli* településeken a gazdaságfejlettségi változók közel azonos arányban kaptak szerepet a turizmushoz kapcsolódó változókval, azonban a további településeken a turisztikai változók jóval kevésbé hangsúlyosak, mint a gazdasági fejlettségi szintet meghatározók. Az adatok egyértelművé teszik, hogy a további (tehát közvetlen vízparttal nem rendelkező) települések életében kevésbé meghatározó a turizmus.

A legfontosabb vizsgált tényezők közül a települések gazdaságfejlettségéhez köthető változók súlyértékei közül a *part közeli településeken* a legmagasabb értékkel a csatornahálózat hossza (4,47) és a közüzemi vízvezetékbe bekapcsolt lakások aránya szerepel (4,33). A települési szakemberek szerint a legkevesbé hangsúlyos változók a munkanélküliséghez kapcsolódók: a munkanélküliek aránya (3,33), tartósan munka nélkül lévők aránya (3,07). A turisztikai változók között a part közeli településeken a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma (4,13) és a tartózkodási idő (4,13) a legfontosabb.

A *további települések* esetében a gazdaságfejlettségi mutatók közül – a közüzemi vízvezetékbe bekapcsolt lakások (4,33) arányán túl – a megkérdezett szakemberek fontosnak találták a 60 évnél idősebb népesség arányát (3,67) és a települések átlagos lélekszámát (3,67) (előregedés, elvándorlás). A turisztikai mutatók jellemzően alacsonyabb értékkel szerepeltek a további településeken. Éppen meghaladva a 2-es értéket az összes

kereskedelmi szállásférőhely (2,05) és a külföldi vendégéjszakák (2,19) szerepeltek az élen. Legalacsonyabb mutatókat a szállodai vendégéjszakák (1,62) és szállásférőhelyek (1,81) kaptak.

A súlyszámok elemzése rávilágít arra, hogy a Balaton régió *part közeli településein* felismerték a környezet megóvásának fontosságát. Lényegesnek ítélték a csatornázottság kérdését, ugyanakkor a térség adottságaiból következően a tartós munkanélküliséget és a népesség elöregedését nem minősítették számottevő veszélynek. A turizmus egyes változóhoz (vendégéjszakák száma, szállásférőhelyek száma) kapcsolódó magas súlyértékek azt mutatják, hogy a part közeli régióban a turizmus sikerességét még mindig a turisták számával mérik. *A további települések problémái hasonlítanak az átlagos magyar falu problémáihoz.* A legnagyobb gond itt is az idős (inaktív) lakosság arányának növekedése és a települések elnéptelenedése. A turisztikai mutatók alacsony értéke jelzi, hogy a turizmus nem jelent valós alternatívát a helyben élők életszínvonalának növelésére.

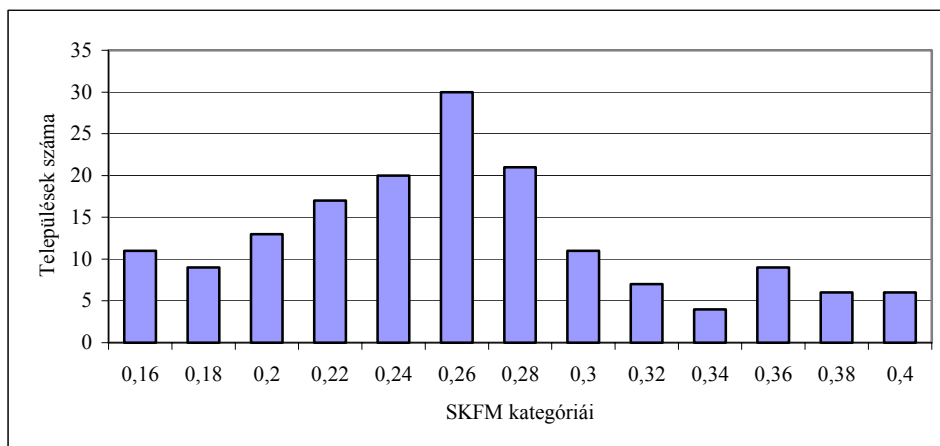
A települések gazdasági fejlettségi szempontú elemzése

A súlyozott komplex mutató megoszlása a Balaton régióban

A gazdaságfejlettségi ábrából kirajzolódó kép (1. ábra) a jövedelmi, fejlettségi eloszlások jellegzetes – úgynevezett lognormális – sémáját mutatja, kevés kiugróan magas jövedelmű, s nagyszámú átlag körüli és alacsony fejlettségi pozíciójú településsel. A magas SKFM-mutatóval rendelkező települések alacsony száma azt jelzi, hogy van a régióban a településeknek egy olyan kis csoportja (jellemzően part közeli települések), amely a különböző magán- és központi fejlesztések eredményeképp jelentősen eltávolodott pozitív irányban az átlagtól.

1. ábra

A Balaton régió településeinek megoszlása a súlyozott komplex fejlettségi mutató alapján, 2002. december 31.

A települések turisztikai elemzése

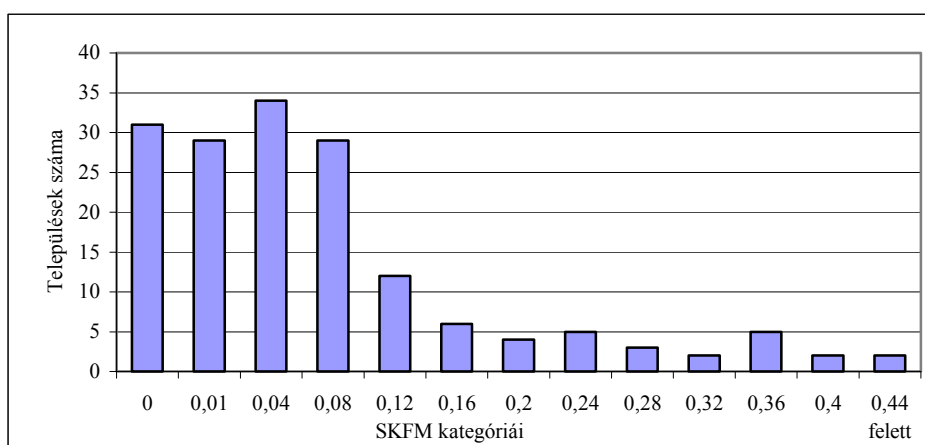
A turisztikai mutatók elemzésekor azzal a sajátos helyzettel kellett szembenéznem, hogy bár a Balatonról mindenkinek először a turizmus jut az eszébe, vizsgálataim szerint a Balaton régió településeinek egy részén egyáltalán nincs statisztikailag mért idegenforgalom (nincs 20 ágyasnál nagyobb kereskedelmi szálláshely). Ezek jellemzően a további települések övezetében találhatók, de Veszprém megyében van egy part közeli település (Balatonfőkajár), ahol a turisztikai SKFM értéke 0.

Somogy megye további településeinek övezetében a települések közel 42%-án 0 értékű a turisztikai SKFM-mutató. Somogy és Zala megye part közeli települései között nincs olyan, ahol a turisztikai SKFM-mutató 0 értékű lenne. Érdekes, hogy bár Veszprém megyében a legkisebb a megye összes balatoni településére vonatkoztatott 0 SKFM-értékkel bíró települések aránya (9,7%), mégis Veszprém megyében van az egyetlen part közeli 0 SKFM-es település.

A továbbiakban a Balaton régió településeinek turisztikai vizsgálatokor csak azokat a településeket vettem figyelembe, ahol a turisztikai súlyozott komplex fejlettségi mutató értéke meghaladja a 0-át. A Balaton régiót alkotó összes települést megvizsgálva az derül ki, hogy a régió turisztikai szempontból élesen elválasztható a part közeli és a további települések övezetére. Ezt jelzi a turisztikai súlyozott komplex fejlettségi mutató eloszlása is, amely szerint jelentős túlsúlyban vannak azok a települések, ahol a turisztikai SKFM értéke rendkívül alacsony. Ezen települések nagy többsége a további települések övezetében helyezkedik el (3. ábra).

2. ábra

A települések megoszlása a súlyozott komplex fejlettségi mutató alapján, 2002. december. 31.

A 2. ábrán jól követhető: amellett, hogy nagyszámú 0 értékkel rendelkező település van a régióban, az alacsonyabb értékek dominálnak. Igazán magas turisztikai SKFM-mel a településeknek csupán elenyésző (part közeli) hányada rendelkezik.

Összefoglalás

A rendszerváltás óta nemcsak a régiók közötti különbségek erősödtek fel, hanem a régiókat alkotó települések között is jelentős fejlettségbeli eltérések tapasztalhatók. A regionális elemzések egyik feladata ezeknek a különbségeknek a kutatása, a differenciát okozó tényezők feltárása. A Balaton régió települései között az intraregionális fejlettségbeli eltérés még markánsabban jelentkezik, aminek egyik legfőbb oka a térség vezető „iparágának”, a turizmusnak a területi koncentrációja. A part közeli települések térbeli elhelyezkedésükből adódóan jelentős fejlettségbeli előnyre tettek szert a régió további településeihez képest, továbbá a regionális átlagot oly mértékben „felhúzzák” a fejlett települések mutatói, hogy a fejletlen településeknek az országos átlagot sokszor meg sem közelítő mutatói a regionális szintű vizsgálatokban rejtve maradnak.

Az európai uniós csatlakozásunkkal az inter- és intraregionális különbségek csökkentésére felhasználható központi fejlesztési források a többszörösükre növekedtek, ugyanakkor a pályázati folyamatnak is EU-kompatibilissá kellett válni. A fejlesztési források elosztásánál az egyik legfontosabb szempont az adott területi egység fejlettségének meghatározása. A fejlettségi vizsgálatok eredményeit árnyalhatjuk, ha együtt vizsgáljuk a területi szereplők által szolgáltatott információkat és a Balaton régió településeinek statisztikai elemzéséből származó adatokat, mind gazdasági, mind turisztikai vonatkozásban.

Az északi part előnye gazdaságfejlettségi és turisztikai tekintetben jelentős. Az alacsony mutatókkal rendelkező települések elhelyezkedését vizsgálva szembeötlik Somogy megye további településeinek elmaradottsága. A számítások eredményeképp a Balaton régiót alkotó településeket három fő fejlesztési csoportra lehet osztani.

Az első csoportba azon települések tartoznak, melyek – függetlenül attól, hogy melyik megyében helyezkednek el – part közeliként definiálhatók. Ezek a településeken a gazdasági fejlettség szoros összefüggésben van a turisztikai fejlettséggel, és ezért a turisztikai adottságok kihasználtsági fokának és minőségének emelése maga után vonja a települések gazdasági fejlettségének a növekedését is.

A további települések két csoportot képeznek a gazdasági térszerkezetük szerint. *Veszprém megye Balaton régiót alkotó további települései* változatos domborzati adottságokkal és ipari múlttal rendelkező gazdasági térben helyezkednek el, ami oldja függőségüket a közvetlen vízparti turizmustól. A változatos táji elemek lehetővé teszik az alternatív turisztikai termékek kialakítását (gasztronómiai, kerékpáros turizmus, kirándulások, túrák). Veszprém megye további települései között található néhány olyan, ahol ezeket az adottságokat kihasználva (a település lélekszámához mérten) jelentős turisztikai forgalom mérhető (Óbudavár, Salföld, Lesencefalu). Másik csoportba sorolható *Somogy és Zala megye további településeinek* nagy része, amely tradicionálisan a mezőgazdasághoz kötődik (Zala megyében két jellemző kivétel Hévíz és Zalakaros). Ugyanakkor a Balaton régióban a mezőgazdasági tevékenységek versenyképességét biztosító intenzifikálás lehetőségét korlátozzák a vízvédelmi előírások. A mezőgazdasághoz kötődő települések oly módon tudnának bekapcsolódni a balatoni turizmus vérkeringésébe, hogy a part közeli települések vendéglátóipari egységei élelmiszer-alapanyag beszállító-

jává válnának. Ez a folyamat csak komplex módon tudna megvalósulni, ha a part közeli települések turizmusának fejlődése egy olyan, a környezetére és saját egészségére igényes és fizetőképes keresletet vonzana, amely meg tudná fizetni a környezetkímélő technológiával, de magasabb termelési költséggel előállított egészséges (esetenként, de nem kizárólagosan bio-) élelmiszert.

A Balaton ökológiai állapotában nagy javulás következett be az utóbbi évtizedekben (EU LIFE Balaton), ami köszönhető volt a tudatos intézkedéseknek, a térségben folyó mezőgazdasági, ipari termelés visszaesésének, valamint a turistaszám csökkenésének. A térség gazdasági problémái azonban korántsem tűntek el. A régió települései között hatalmas fejlettségi eltérések vannak, a régióon belüli különbségeket a regionális szintű elemzésekben elfedik a part közeli települések országost meghaladó értékei. A part közeli települések fejlettsége sokszorosa a gyakran az országos színvonal alatt teljesítő további településekének. Vizsgálataim szerint a Balaton régióban a területi egyenlőtlenségek sajátos módon alakultak ki. A fejlettségbeli különbségek általában a nagyobb és a kisebb lélekszámú települések között jelentkeznek, mindazonáltal a Balaton régióban a területi egyenlőtlenségek döntően nem a településmérettel vannak összhangban. A régió településeinek fejlettségét sokkal inkább a Balaton-parthoz való közelség határozza meg.

IRODALOM

- A Balaton régió hosszú távú stratégiai fejlesztési programja. Budapest, 2001
- Aubert Antal*: A Balaton üdüülőkörzet ipara. In: Gertig B., Lehmann A. (eds.): A Balaton és az idegenforgalom. Pécs, 1985
- Balaton Fejlesztési Tanács hosszú távú területfejlesztési koncepciója. Budapest, 2000
- Belák Sándor*: A Balaton térségének gazdaságföldrajza. In: Tóth K. (ed.): Balaton monográfia. Panoráma, Budapest, 1974
- Buday-Sántha Attila*: Az iparszerű mezőgazdasági termelés környezetvédelmi vonatkozásának ökonomiai szemléletű vizsgálata a Balaton térségében. Az agrártermelés helyzete, feltételrendszere a Balaton (...) vízgyűjtő területén. Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs, 1983, 1986
- Buday-Sántha Attila*: A Balaton vízgyűjtő területén folyó agrártermelés helyzete, fejlesztési lehetősége és hatása a tó vízminőségére. A T 1620 nyilvántartási számú OTKA-kutatás zárójelentése. Pécs, 2000
- EU LIFE Balaton Projekt 03ENV/H/000273
- Molnár Tamás*: Társadalmi gazdasági struktúrák regionális jellemzői a Nyugat-Dunántúlon. PhD-értekezés, kézirat. Keszthely, 2001
- Nemes Nagy József*: A Balaton régió gazdasági fejlettsége a GDP térségi becslése tükrében. Kutatási jelentés, R-DATA Bt. ELTE Regionális Földrajzi Tanszék, MTA-ELTE Regionális Tudományi Kutatócsoport, Budapest, 2003
- Oláh Miklós*: Az érintettek többségén nem múlik. Vélemények és javaslatok a Balaton régió területi kérdéseiről. In: Comitatus Önkormányzati szemle, 2002, 7–8. szám
- Kulcsszavak*: fejlettségi vizsgálatok, komplex mutató, súlyozás, balatoni településcsoportok, interjú helyi szakemberekkel.

Resume

Significant intra-regional differences may occur owing to the disparities in regional development. Specific features of the Lake Balaton region examined by the author are the concentration of tourism on the one hand, and the delimitation on the other: its area can only be built up from settlements and not subregions. Components of the complex development indicator calculated from the data of HCSO are weighted by the author according to the opinions of the local government leaders concerned and tourism specialists. An observation of the research which is worth to be considered is that statistics do not detect tourism in a few settlements of the Lake Balaton region.